

Kırsal Turizmin Bölge İnsanına Katkıları

Ehlinaz TORUN¹

¹ Kocaeli Üniversitesi, Arslanbey Meslek Yüksekokulu, Pazarlama ve Reklamcılık Bölümü, KOCAELİ

Özet

Küreselleşmenin söz konusu olduğu 21. yüzyılda ülkelerin kendi halklarının ve refahını sağlayabilmek için çeşitli doğal kaynakları ekonomik fayda yaratacak şekilde dönüştürerek, insanların hizmetine sunma yollarını aramaktadırlar.

Özellikle ülkelerin bölgesel kalkınmışlık farklılıklarını gidermek ve kırsal kesimde yaşayan insanların gelirlerini artırmak ve refah düzeylerini yükseltmek için son yıllarda kırsal turizm büyük önem kazanmıştır. Turizm faaliyetleri bölge halkına sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel ve sosyo-politik açıdan büyük katkılar sağlamaktadır. Turizm bölgesel kalkınmanın ivme kazanmasına neden olmakta ve ayrıca yurt içi ve yurtdışından gelen turistlerin o bölgede sosyo-kültürel değişimler sağladığı gibi kendileri de, bu değişimden etkilenmektedirler. Bölgenin ekonomisinin canlı kalmasına, sosyal yapının zaman içerisinde değişmesine, ve sosyo-politik açımların oluşmasına katkı sağlayacağı için günümüzde kırsal turizm kalkınma kalemleri arasında önemli bir yere sahiptir.

Bu araştırma kırsal kalkınma projeleri oluşturulurken kırsal turizmde göz önüne alınmasını ve bu alanda yatırımların doğal çevreyi bozmayacak şekilde teşvik edilmesinin neden gerekli olduğu amacıyla yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kırsal turizm, sosyo-ekonomik yapı, bölgesel kalkınma, kırsal kalkınma, ekonomik fayda

Rural Tourism Contribution to Local People

Abstract

That globalization in the 21st well-being of their peoples and countries face a year in order to provide a variety of shapes to create economic benefits by converting natural resources, people are searching for ways to provide the service.

Regional development of countries of particular importance to resolve differences and enhance the income of people living in rural areas and to increase the level of prosperity in recent years, rural tourism has gained great importance. Tourism activities in public areas of socio-economic, socio-cultural and socio-political perspective is to provide a tremendous contribution. Giving impetus to the cause of regional development of tourism and also domestic and international tourists coming in that region as well as their socio-cultural changes are also affected by this change. Stay alive in the region's economy, social structure change over time, and socio-political evolution will contribute to the creation of today's rural tourism development has an important place between the pen.

This research in rural development projects, consider creating rural tourism and investment in this area will not disrupt the natural environment is necessary to promote the cause has been made.

Key Words: Rural tourism, socio-economic structure, regional development, rural development, economic benefits

1. GİRİŞ

Kırsal Turizmi açıklamadan önce kırsal alanları tanımlamak daha uygun olacaktır. **Kırsal alanlar;** yaşam ve ekonomik faaliyetlerin önemli ölçüde doğal kaynakların kullanım ve değerlendirilmesine bağlı olduğu, ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişme sürecinin nispeten yavaş işlediği, gelenek ve törelerin, yaşam biçimini ve kurallarını etkilediği ve teknolojik gelişmenin yaşama ve üretime yansıma oranının büyük ölçüde zamana yayıldığı alanlar olarak tanımlanmaktadır (<http://www.anlambilim.net>).

Kırsal turizm, günümüzde dünyanın pek çok ülkesinde uygulanan bir turizm türüdür. Kırsal turizmin bu denli yaygınlaşmasında; turizmde yeni arayışlar, turistlerin beklentilerindeki değişmeler, yeni yerlerin ve yerel kültürlerin keşfine duyulan ilginin artışı, kitle

turizmine tepkiler rol oynadığı gibi, özellikle de kırsal turizmin kırsal kalkınmada bir araç olarak görülmesi, giderek daha fazla önem kazanmasını beraberinde getirmiştir (<http://kirsalturizm.gen.tr>).

Kırsal turizmin yerel boyutta kırsal kadına istihdam sağlayarak, yerel ekonomileri canlandırarak ve göçü önleyerek sosyo-ekonomik kırsal kalkınmaya katkı vermektedir. Ayrıca, kırsal kültürün yok olmasını önlemekte, doğal çevrelerin korunmasına destek vermekte, diğer turizm türleriyle kolaylıkla bütünleşebilmektedir. Değişik alanlarda turizmin yapılması, yıl içinde uzun süreli faaliyet yapılmasını ve yılın hemen hemen her döneminde turist çekmesine olanak sağlamakta ve gelir dağılımında bölgeler arası farkları azaltarak adalet sağlaması açısından da ayrıca öneme sahiptir.

Kırsal Turizm: Dünyada özellikle son elli yıllık dönemde yaşanan ekonomik, sosyal ve teknolojik gelişmeler turizm kavramının algılanmasında ve pratiğinde önemli değişime neden olmuştur. Bu değişim ve dönüşüm turizm sektöründe sadece niteliksel (turist sayısındaki artış, turizm gelirlerindeki yükseliş, vb.) olarak değil, aynı zamanda niceliksel (turizm isteminde ve tercihlerinde) olarak da kendini göstermiştir. Bu dönüşüm özellikle gelişmiş ülkelerde gittikçe yaygınlaşan ve genel olarak alternatif turizm kapsamında ele alınan turizm etkinliklerinin artmasına neden olmuş ve ekoturizm, kırsal turizm, yumuşak (soft) turizm ve özel ilgi turizmi gibi farklı turizm türleri geleneksel kitle turizmine karşıt olarak, doğayla bütünleşik ve doğaya dost olması nedeniyle alternatif turizm adı altında değerlendirilmeye başlanılmıştır (Yeniçare, 2011).

Özellikle kontrolsüz ve hızlı bir biçimde gelişen kentleşme ve sanayileşme süreci ile birlikte doğa tahribatı ve fiziksel çevre koşullarındaki bozulma günümüz insanını olumsuz yönde etkilemekte ve neslinin başlangıcından itibaren doğanın içinde ve doğayla bütünleşik durumda olan insanın doğa ile olan karşılıklı bağımlı zayıflatmakta ve hatta koparmaktadır.

Bu süreç insanların kent yaşamının getirdiği olumsuzluklardan kaçışında ve değişiklik amacıyla sakinlik-sessizlik ve doğaya yönelik olarak turizm istem ve tercihlerinin değişmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu kapsamda ele alındığında doğaya yönelik olarak değişen tercihler doğrultusunda turizm etkinliklerinin yürütülebileceği alanlara yönelik politikaların oluşturulması, planlanma çalışmalarının yapılması ve uygulanması gereklidir.

Kırsal Turizm Kavramının çeşitli tanımları bulunmaktadır.

Leader European Observatory, 1997'e göre; Kırsal turizm, sürdürülebilirlik yaklaşımlarından hareketle giderek daha fazla ilgi gören ve geliştirilmekte olan bir turizm çeşididir. Bazı kaynaklarda tarım ve çiftlik biçiminde adlandırılan kırsal turizme ait çok sayıda tanımlamayla karşılaşmak mümkündür (Kurt.İ.B.2009; Yeniçare, 2011).

Özkan.E., 2007' ye göre; Günümüzde turistler, kitle turizmine katılmak yerine alternatif turizm seçeneklerinde yer almayı tercih etmektedirler. İspanya'da yapılan "Geleceğin Turisti" anketinin araştırma sonuçlarına göre geleceğin turisti olacak kişilerin kitle turizmine katılmak yerine alternatif turizmi tercih edecekleri görülmektedir. Bunlar çevreye duyarlı, kültürel ve yerel motiflere önem veren ve gittikleri mekânlarda doğallık arayan kişiler olacaklardır. Farklı beklentiler ile turizm olayına katılacak olan bu kişilerin gereksinimlerini karşılayacak olan turistik ürünlerin nitelikleri de doğal olarak farklı olacaktır. Bu turist tipi incelendiğinde de kent yaşamının olumsuz etkilerinden rahatsız olan ve sakin ve huzur dolu ortamlara gereksinimi olan kişiler olduğu görülmektedir (Yeniçeri, 2011).

Günümüzde ülkelerin kalkınma çabaları nedeniyle, sanayileşmenin artması şehirlerde yaşamın gün geçtikçe zorlaşması, nüfusun hızla artması ile çevre kirliliğinin ve gürültü kirliliğinden, şehir keşmekeşinden bunalmış olan kişilerin bu ortamlardan uzaklaşmak ve dinlenmek için deniz turizminden çok kırsal turizmi tercih ettikleri görülmektedir.

Soykan, F., 2002' ye göre; Kırsal alanlar; doğal ve kültürel yapılarıyla, özellikle kent insanının giderek artan tatil gereksinimine geçmişten günümüze cevap vermeye çalışmaktadır. Kent insanları, kırsal alanlara çoğunlukla; tatil amaçlı günübirlik ya da akraba-tanıdık ziyaretleri için gitmektedir. Özellikle kırsal yaşam biçiminin çekiciliği, stres ve baskı yaratacak sınırlamaların ve zorunlulukların olmayışı, buna karşın, kişilerin kendilerini özgür hissetmesini sağlayacak olanakların varlığı, günümüzde gerek hafta sonları, gerekse mevsimlik (yıllık) tatillerde bu ortamlara yoğun ziyaretleri beraberinde getirmiş, böylece "Kırsal Turizm" denilen bir turizm türü doğmuştur (Özkan.E.2007; Yeniçare, 2011).

Dinlenme amaçlı turizm çeşitleri içinde kırsal turizm büyük bir öneme sahip bulunmaktadır. Zengin, doğal ve kültürel potansiyele sahip olan kıyılarımız turizm için son derece uygunluk arz etmektedir. Doğal ve kültürel mirasımızın korunup gelecek nesillere aktarılmasında ve dünya genelinde tanıtılmasında kırsal turizm büyük önem taşımaktadır.(Morgül.Ş.M.2006; Yeniçare, 2011).

Lane 1993' e göre; Kırsal turizm, doğaya dayanan aktiviteler, festivaller, tarihi geleneksel olaylar, sanat gösterileri, tarımsal turizm, halk tiyatrosu vb. gibi çok yönlü uygulamalardan ve çiftlik temelli turizmden eğitimsel seyahate kadar herzeyi içeren kompleks bir aktivitedir (Kiper.T.2006).

Küçükaltan, D.,'na göre; Kırsal turizm, insanların devamlı ikamet ettikleri yerler dışındaki kırsal yörelere ziyaretleri, buralarda tarım üreticilerinin ürettikleri mal ve hizmetleri, yörenin doğal dokusuna uygun mekânlarda talep ederek ve yörede para arttırma arzularını minimize ederek geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkilerin bütünü olarak tanımlanabilmektedir. Yapılan bu tanım denemesinde üzerinde durulması gerekli en önemli hususlardan birisinin, tarım karakteri egemen olan bir yöreyi ziyaret edenlerin, yörenin doğal dokusuna uygun mekânlardan yararlanmalarıdır. Burada vurgulanması gerekli nokta ise tarım arazileri üzerine inşa edilen işletmeler değil, çevresinde yeşil alan ya da tarım arazisine sahip bulunan genişletilmiş çiftlik evleridir. Yine bu tanımdaki bir diğer nokta da, tarım üreticilerinin tarımsal üretimin yanında yerli veya yabancı turistlerden de bir ek gelir sahibi olmalarıdır (Morgül.Ş.M.2006; Yeniçare, 2011).

Kırsal Turizm, yöre halkına kültürel etkileşim ve gelişimin yanında ekonomik fayda sağlamakta ve bölge insanının Tarımsal gelirleri dışında kırsal turizm gelirleri olmakta ve toplamda kırsalda yaşayanların gelirlerinde

artış ve buna bağlı olarak yaşam standardında bir yükselme söz konusu olmaktadır.

Kırsal turizm basit olarak kırsal alanlara yapılan seyahat olarak tanımlanabilir. Ancak, araştırmalar kırsal turizmin daha karmaşık olduğunu göstermektedir. Kırsal alanlarda gerçekleştirilen turizmle ilgili, doğaya dayalı etkinlikler, festivaller, kültürel etkinlikler, tarımsal turizm, el sanatları ürünleri gösterilerini içeren örnekler bulunmaktadır. Kırsal turizm bütün tarım turizmi aktivitelerini, eğitici seyahatleri, sağlık turizmini ve ekoturizmi içeren çok yönlü karmaşık bir etkinliktir .

Esengün, K.' ya göre; Dünya turizm literatürü incelendiği zaman uzmanlar tarafından kırsal turizmin çiftlik turizmi (farm tourism), köy turizmi (village tourism), yayla turizmi (highland tourism), tarımsal turizm (agro-tourism), eko-turizm (eco-tourism) gibi farklı isimlerle anlatıldığı görülmektedir. Bunun nedeni kırsal turizmin kapsamı hakkında ortak bir görüşe sahip olunmamasıdır.

Kiper.T., 2006' ya göre; Kırsal turizm çok kısa bir tanımla "kırsal alanlarda gerçekleştirilen turizm türüdür". Turizm için kırsalın taşıdığı anlam; deniz turizm merkezleri dışında kalan, kentsel yerleşimlerden uzakta, kırlara özgü doğal ve kültürel yapının korunduğu ve yapaylıkla tanışmamış (otantik) alandır (Yeniçare, 2011).

Özçatalbas 2000'e göre; Güvenli ve huzurlu bir yerleşim biriminde (ortamında) yapılan bir tatil faaliyeti olup, doğal kaynaklar, kültürel miras ve kırsal yaşam tarzına katılımdır. Kırsal alanda yaşayan toplumla, toplumun ürettiği ve geçmişten devraldığı sosyo-kültürel değerlerle etkileşim halinde, kırsal alana özgü huzur ortamından ve doğal kaynaklardan, dinlenme ve bilgilendirme amaçlı yararlanma faaliyetidir.

Morgül.Ş.M., 2006'ya göre; Coğrafi bakımından kırsal yörelerin ağırlık gösterdiği Türkiye gibi ülkelerde tarım kuruluşlarının bu tür bir turizme yönelmeleri için desteklenmeleri, özendirilmeleri suretiyle kırsal yörelerin hem tarım hem de turizm vasıtasıyla ekonomik büyüme ve gelişmeye yapacağı katkı gözden uzak tutulmamalı, turizm plan ve politikaların tespitinde, kırsal turizmin ekonomik ve sosyal fonksiyonu dikkatle değerlendirilmelidir (Yeniçare, 2011).

Soykan, F., 2000a'ya göre; kırsal coğrafi ortamlar; doğal ve kültürel yapılarıyla, özellikle kent insanının giderek artan rekreasyon gereksinimine geçmişten günümüze cevap vermeye çalışmaktadır. Kent insanları, kırsal alanlara çoğunlukla; rekreasyonel amaçlı günübirlik veya akraba-tanıdık ziyaretleri için giderken, özellikle kırsal yaşam biçiminin çekiciliği, stres ve baskı yaratacak sınırlamaların ve zorunlulukların olmayışı, buna karışan kişilerin kendilerini özgür hissetmelerini sağlayacak olanakların varlığı, günümüzde gerek hafta sonları, gerekse mevsimlik, yıllık tatillerde bu ortamlara yoğun ziyaretleri beraberinde getirmiş böylece kırsal turizm denilen bir turizm türü doğmuştur.

Kaynak: World Tourism Organisation, Rural Tourism in Europe: Experiences, Development and Perspectives, 2004, s.13 (Yeniçare, 2011)

Morgül 2006'ya göre; Kırsal turizm doğal yaşam ve tarımsal değerlere duyulan ilgi nedeniyle geliştirilen bir turizm çeşididir. Kırsal turizm Avrupa Birliği (AB) tarafından yapılan çalışmalarda şu şekilde tanımlanmaktadır: Kırsal turizm, amacı tarımsal yada yerel değerlerle iç içe bulunarak hoşça zaman geçirmek olan turistlere, beklentileri doğrultusunda konaklama, yiyecek, içecek ve diğer hizmetleri veren küçük ölçekli işletmelerin yer aldığı küçük yerleşimlerde gerçekleştirilen faaliyetler bütünüdür

Gürer 2003'e göre; Verilen tanımlamaların yanı sıra farklı ülkelerde de kırsal turizme yönelik çeşitli tanımlar geliştirilmiştir. Örneğin Finlandiya'da; kırsal turizm, uzak mekanlarda yer alan kulübelerin ziyaretçilere kiralanması ve kırsal alanlarda yiyecek içecek hizmetlerinin geliştirilmesidir. Macaristan'da ise sadece köylerde gerçekleştirilen yöreye özgü konaklamayı, yerel aktiviteleri ve tarımı kapsayan hizmetlerdir. Hollanda da ise; özellikle çiftliklerde kamp yapmak ve bisiklete binmek, ata binmek ve yürümek gibi rotası belirlenmiş aktivitelere katılmak iken, Yunanistan'da geleneksel mobilyalarla döşenmiş odalarda konaklamak ve ev yapımı ürünlerle geleneksel biçimde beslenmektir

Kiper, 2006'ya göre; Türkiye' de kırsal turizm; kırsal alanlarda yöresel yiyecek, el sanatları gibi folklorik değerlerin üretimi ve tanıtımını ön planda tutan bir turizm türüdür. Kırsal turizm tesisleri ise; Turizm Bakanlığı' nca sınırları ve mevki tespit edilen kırsal alanlarda geliştirilmeleri planlanan veya köy ve çiftlik evleri gibi kırsal alanlardaki mevcut yapılaşmanın iyileştirilmesiyle turizme kazandırılan veya bu türde yeni yapılan mekanlarda düzenlenen yerler olarak tanımlanmaktadır.

1.1 Kırsal Turizmin Etkileri

1.1.1.Kırsal Turizmin Ekonomik Etkileri

Kırsal kesimde yaşayanların gelirlerinin düşük olması, çalışma koşullarının iyi olmaması, tarımsal faaliyet sonucunda elde edilen gelirin düşük olması, işsizliğin kırsal bölgelerde yüksek olması, mevsimlik işlerin yaygın olması kırsal kesimde kırsal turizmi cazip hale getirmişti. Buradaki amaç, gelirin yıl içinde düzenli bir dağılım göstermesine yardımcı olması yanında, gizli işsizliği ve mevsimlik işlerin yılın 12 ayına dağılımının mümkün olmasını sağlaması, bunun sonucunda ailelere

ve dolaylı olarak ta ülke ekonomisine olumlu katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca bölge insanının gelirlerine paralel olarak görgülerinin de gelişmesine ve yaşam standardının yükselmesine olumlu yönde etkileyecektir.

Soykan 1999a'ya göre ; Kırsal turizm, kırsal yörelerin kalkınmasına yardımcı olarak, ülke ekonomisine katkıda bulunur. Tarımsal ve turistik etkinlikler bir arada ve birbirinin tamamlayıcısı olarak yer alarak, hem kırsal alan hem de ülke ekonomisine önemli olumlu etkileri olur (Özkan.E.2007).

Yeniçare, 2011'e göre; Ülkemizde kırsal alanda yaşayan nüfus kırdan kente göç nedeniyle giderek azalmaktadır. Turizm, turistik çekim gücü olan yörelerin canlılığı için zorunlu olan en uygun nüfus miktarının köyde tutulması ve göçün önlenmesi açısından önemli bir etmendir.

Kırdan kente göçün önlenmesi, kırsal kesimdeki yaşam koşullarının iyileştirilmesi ve adil gelir dağılımının sağlanması ile olanaklıdır. Kırsal turizm, kırsal yörelerde yaşayan insanlara yeni bir çalışma olanağı getirdiği söylenebilir. Böylece kırsal alanların kalkınmasına katkıda bulunarak iç göçü önleyebilir, nüfusu yerinde tutmada önemli rol oynayabilir.

Soykan, F., 2000b'ye göre; Kırsal alanlarda gerek tarımsal etkinliklerle uğrasan ve gerekse uğraşmayan ailelere kırsal turizm yoluyla ek gelir sağlamak mümkündür. Çünkü, kırsal turizmde konaklama ve diğer hizmetler çoğunlukla küçük aile işletmelerinde ya da kır otellerinde gerçekleştiğine göre, aile bireylerinin hepsine is olanağı doğmaktadır .

Kırsal Turizmin gelişmesi, bazı yazarlara göre; kırsal kesimdeki tarımsal faaliyetlerden yada yaptıkları diğer işlerden uzaklaşmayı beraberinde getirir düşüncesi çok geçerli değildir. Burada yapılan turizmin mahiyeti önemlidir. Tarım turizmi ise tarımsal faaliyete ivme kazandırır. Kültür turizmi ise, bölgenin kültürel değerlerine sahip çıkılmasına, kültür miraslarının gelecek nesillere aktarılması yanında dünyaya tanıtılmasını da beraberinde getirir. Alternatif Turizm ise alternatif faaliyetlerin gelişmesini sağlar.

Yeşil Turizm ise doğayı koruma ve yeşillendirme güdüsünü ve bilincini geliştirir., Eko-Turizm ise ekolojik dengenin korunması ve organik ürünlerin üretilmesini sağlarken pestisitlerle çevrenin ve suların kirlenmesini önleyerek doğal çevreyi korur. Çiftlik Turizmi ise, Köylerde çiftlik bilincini ve çiftliklerin ekonomik ve güzel şekilde kullanılmasını ve çevresinin güzelleşmesini sağlar. Bu örnekleri çoğaltabiliriz. Ancak ben burada isimlerini vererek, her turizm şekli yada faaliyeti amacının gereklerini yerine getirilmesine neden olur ve olumlu gelişmeler sağlar. Bunların en önemli getirisi ekonomik ve gelecek nesillere aktarılması için sürdürülebilirliğin sağlanmasıdır.

Kırsal turizm anlamında kullanılan diğer turizm çeşitleri ise şu şekilde sıralanabilir. Yumuşak Turizm, Düşük Etkili Turizm, Doğa Merkezli Turizm, Kültür

Turizmi, Macera Turizmi, Sürdürülebilir Turizm, İnceleme Turizmi, Doğaya Dayalı Turizm, Doğa Turizmi, Köy Turizmi, Aile ve Yetişkin Turizmi, Geri Dönüş Turizmi, Geleneklere Adanmış Tatil Turizmi, Keşif Turizmi gibi kavramlarla zaman zaman aynı anlamlarda kullanılmaktadır (Yeniçeri, 2011).

Soykan 1999b'ye göre ; Ancak bu olumlu etkilerin yanında kırsal turizm, tarımdan gelir sağlayan halkın, tarım sektörü dışına kaymasına neden olarak tarımın gerilemesine neden olabilir. O yörenin tamamıyla turizme bağımlı duruma gelmesi de istenilmeyen bir sonuç ortaya çıkabilir. Bunun yanında, arazi ve diğer taşınmaz fiyatlarında, spekülatif artışlar olabilir, kiralama bedelleri aşırı yükselebilir, tarım üreticisi tarımdan gelir sağlamak yerine, arazisini bos bırakarak toprak rantı elde etmeye yönelebilir (Özkan.E.2007).

Bu tür sorunların ortadan kaldırılabilmesi için, bölge insanının eğitiminin sağlanması ve kırsal turizm desteklenerek yörenin gelişiminin sağlanması bilgesel farklılıkları azaltmada ve kırsal kesimin ekonomik gelişimi ve sosyo- kültürel gelişimine katkı sağlanmış olacaktır.

1.1.2. Kırsal Turizmin Fiziksel Çevre Üzerindeki Etkileri

Kırsal turizm fiziksel çevre üzerinde bozulmaya yol açarsa, kendi varlığını da tehlikeye sokacaktır. Turizm çevresel değerlere bir zenginlik katarsa, kendi sürekliliğini sağlamış olacaktır. Bundan hareketle kırsal turizmin, doğal çevre üzerinde bozulmalara neden olabilecek olumsuz etkilerinin ve çevresel zenginliğe katkı sağlayacak olumlu etkilerinin ortaya konulması gerekmektedir.

Soykan 1999c'e göre; Öncelikle turizm, altyapı, konut ve çalışma koşullarının iyileştirilmesine neden olduğundan, bu olumlu gelişmeler yörede yaşayan halkın yararına olacaktır. Kırsal yörelerin turizme açılmasıyla, yöre insanı, kirli ve kişilsiz bir çevrenin pazarlanamayacağı gerçeğini öğrendikten sonra, doğal çevrenin korunmasına özen göstererek, korumanın doğrudan uygulayıcısı olacaktır .

1.1.3. Kırsal Turizmin Sosyo-Kültürel Etkileri

Turizmin kişilerin sosyal etkileşim sonucu sosyal açıdan gelişimlerini sağlayacağı ve bunun sonucunda kişilerde olumlu davranış değişikliklerinin meydana gelmesinde etkili olması beklenir.

Özkan, E.,2007'ye Göre; Değer sistemlerinde, kişisel davranışlarda, aile ilişkilerinde, ortak yaşam tarzlarında, güvenlik düzeyinde, ahlak kurallarında, geleneksel törenlerde ve toplum örgütlenmesinde yarattığı değişimler turizmin sosyo-kültürel etkilerdir. Kırsal turizm de bireyler ve toplum üzerinde çeşitli sosyo-kültürel etkiler yaratmaktadır.

Özgen, Ö. ve Gönen, E., 1992'ye göre; Yöre halkı ve turist arasındaki etkileşim özellikle aile kurumu üzerinde etkili olmaktadır. Erdek'te yapılan bir araştırmada

evlerini pansiyon olarak turizme açan aile reislerinin % 70'inin çocukları ile turistlerin çocuklarının arkadaşlık etmelerinin yararlı olduğu, görgünün artması ve yeni şeyler öğrenilmesi nedeni ile turizmi olumlu buldukları, turistlerin de aile ile birlikte yaşamının kendilerine insan tanıma, dost edinme, giyim kuşam öğrenme, v.b. yararlar sağladığını düşündükleri belirlenmiştir.

1.2. Türkiye'de Kırsal Turizm Gizli Gücü

Türkiye'nin bulunduğu coğrafi ve doğal yapısı nedeniyle, Kırsal Turizmin en uygun olduğu ülkelerinden biri olması, dünyadaki diğer ülkelerin dikkatini üzerinde toplamaktadır. AB' nin kırsal turizme, kırsal kalkınma projelerine mali destek vermesi ülkemizdeki bu gizli gücü ortaya çıkarmaya başlamıştır.

Özkan, E., 2007'ye göre; Ülkemizdeki kırsal turizm etkinliklerinin gerçekleştirilmesine olanak veren uygun iklim koşulları, doğal kaynaklar ve bozulmamış çevre, kırsal turizm amaçlı kullanılabilir özelliklere sahip Milli Parkların bulunması, dağ, yayla ve akarsu turizmi için uygun alanların bulunması, ülkemizin sahip olduğu tarih ve kültür zenginliği, kırsal alanlarda yaşayanlardaki konukseverlik, coğrafi konum nedeniyle turist gönderen pazarlara yakın olması, ülkemizin turizm politikalarında turistik ürün çeşitlendirmesinin yer alması, 1959 ve 2023 Türkiye Turizm Strateji belgesinde de buna yer verilmesi gibi etmenleri ülkemizdeki kırsal turizm gelişiminde güçlü yanlar olarak değerlendirilebilir .

Akça, H., 2006'ya göre ; Ülkemizin kırsal turizm gelişimi için değerlendirebileceği fırsatları da turist tercihlerindeki doğal, tarihi ve kültürel alanlara doğru değişim ve ülkemizin bu alanlarda rekabet gücünün yüksek olması, Avrupa Birliği'nin kırsal turizm projelerine mali destek vermesi, ülkemizde kırsal turizm işletmelerinin artmaya başlaması ve pazarın genişlemesi, sürdürülebilir turizm anlayışının desteklenmesi, dünyadaki kırsal turizm isteminin artışı ve kırsal alanlara ilişkin tanıtıcı televizyon programlarının giderek artışı olarak sıralayabiliriz .

2. KIRSAL KALKINMA ve KIRSAL TURİZM NEDEN GÜNDEMDE

Tüm insanların mutlu ve refah içinde yaşadığı bir ortam dileği ve stratejisi ile, kırsal alanlarda yaşayanlara yönelik kalkınma arayışları hızlanmıştır. Dünyada özellikle 1980'li yıllardan sonra kırsal kalkınma yaklaşımlarında paradigmatik değişimler yaşanmaktadır.

Özellikle gelişmekte olan ülkelerde büyümeye dayalı politik öncelikler yerini giderek toplumun tamamını kapsayan entegre kalkınma arayışlarına bırakmaktadır. Giderek artan yoksulluk ve açlık, kır-kent, gelişmiş-az gelişmiş bölgeler ve ülkeler arasındaki farklılıkların derinleşmesi, ekonomik dengesizlikler ve adaletsizlikler, hızla kirlenen ve tükenen doğal kaynaklar tüm dünyada kırsal kalkınma kavramını gündemde ön sıralarda tutmaktadır.

Sektörel ve büyümeye dayalı gelişme modellerinin toplumun tüm kesimlerine yanıt vermemesi insanı ve doğayı ön plana çıkaran kırsal kalkınma arayışlarına bırakmıştır. Kırsal kalkınma artık sadece sektörel yaklaşımı veya tarımsal kalkınmayı içermemektedir. Büyüme yerine kalkınma, üretim yerine paylaşım, satış yerine pazarlama, ulusal ölçek yerine yerel kalkınma, homojen toplum yapısı yerine farklı toplum dinamikleri giderek ön plana çıkmaktadır. Bundan dolayı da küreselleşen dünyada kırsal kalkınma politikaları da değişim göstererek, ortak payda olan "kırsal toplumun refahı için tarım ve tarım dışı sektörleri içeren fonksiyonel ve entegre yaklaşıma sahip politikalara" dönüşmektedirler (Yeniçare, 2011).

Kırsal kalkınma yaklaşımları teknolojik gelişmeler ve sosyo-ekonomik koşullar çerçevesinde zaman içerisinde farklılaşmıştır. Ülkelerin ekonomik, sosyal, kültürel ve idari özelliklerine göre uygulamada farklılıklar görülmektedir. Kırsal kalkınma yaklaşımlarında 1980'li yıllara kadar tarımda modernizasyon ve devlet müdahaleleri egemen olmuştur. 1980'li yıllardan sonra sürdürülebilir kalkınma, katılım, yönetim gibi kavramlar kırsal kalkınma politikalarını şekillendiren kavramlar olmuştur.

Kırsal kalkınma konusunda dünyadaki bu gelişmeler-değişimler Türkiye'yi de etkilemektedir. Türkiye kırsal kalkınma konusunda çok fazla yaklaşım-model deneyen ve uygulayan ülkelerden biridir. Bu yaklaşımlar-modeler bazen siyasi yaklaşımlarla bazen de uluslararası kuruluşların etkisi ile uygulamaya konulmuştur. Fakat, daha çok büyük ölçekli, sektörel yaklaşımı ön plana alan, tarımsal üretimi artırmayı hedefleyen ve kamu tarafından merkezden yönetilen bu çalimsalar istenilen sonuçlara ulaşmada etkili olamamıştır. Bu nedenle Kırsal turizm gündeme gelmiştir ve kalkınmada etkili kalemler arasında gösterilmeğe başlanmıştır.

Türkiye'nin içinde bulunduğu genel sosyo-ekonomik durum ve kırsal alanda yaşanan sorunlar ile kırdan-kente göçlerin getirdiği ekonomik, sosyal ve kültürel sorunların boyutu, önlemlerin çeşitliliğini ve entegre yaklaşımları gerektirmektedir. Özellikle kırsal alandaki sorunların tespiti ve bu sorunlara kalıcı çözümler bulunması gereksinimi "kırsal kalkınma ve Kırsal Turizm" konusunu ülkemizde de gündemin ilk sıralarına oturtmuştur. Bundan dolayı da kırsal kalkınmaya ve Turizme yönelik çalışmalar ve arayışlar hızlanmıştır.

Akça, 2006'ya göre; **Kırsal Turizmin, Kırsal alana katkılarını Swot Analizi yaparak değerlendirmiş ve Güçlü, Zayıf Yönler, Tehditler ve Fırsatlar ile ilgili aşağıdaki değerlendirmeleri ortaya koymuştur.**

Güçlü Yönler

- Zengin kültür ve gelenekler
- Üretim deseni geniş kırsal alanlar
- Etkin ve kapasiteli yerel yönetimler (tecrübe-deneyim)

(d) Köylerin yenilenmesi konusunda geniş bilgi ve tecrübeler

- (e) Genç ve bilgili insan potansiyeli
(f) Ulusal plan ve programlar

Zayıf Yönler

(a) Kırsal alanlarda nüfus azalması ve göç
(b) Köy ve ilçelerde yüksek oranlı işsizlik
(c) Yatırım ve programlamada yetersiz koordinasyon
(d) Kırsal turizmin yoğun olduğu bölgelerde kırsal kültür ve mirası simgeleyen yapıların yetersiz restorasyonu

(e) Yetersiz altyapı (yol,su, sağlık hizmetleri, eğitim..)
(f) Yetersiz kanalizasyon ve hijyenik koşullar
(g) Ulaşım araçlarının kalite düşüklüğü
(h) Altyapı yetersizliğinden kaynaklanan tarım işletmeciliğinin etkin üretim, kalite ve pazarlama imkanlarından yoksun oluşu
(i) Sağlık ve eğitim alanlarında yetersiz tesisler ve donanım ihtiyaçları,

(i) Mevcut varlıklarını ve tarihi miraslarını tanıtım ve reklam eksikliği

Fırsatlar

(a) Tarım İşletmeleri için uygun iklim özellikleri
(b) Bilgi teknolojilerinin kullanım yaygınlığı
(c) Çevre duyarlılığındaki artış
(d) Bölgesel kalkınma planlarının etkin oluşu
(e) Köy ve ilçelerin sivil toplum kuruluşları ile olan bağlantıları

(f) Ulusal düzeyde enflasyonun düşüş göstermesi

Tehditler

(a) Yetersiz mali kaynaklar
(b) Harcamaların etkin olmayışı
(c) Planlama ve karar alma süreçlerinde sektör bazlı yaklaşım
(d) Düşük oranlı kamu katılımı
(e) Yerel ve ulusal ekonominin yeterli etkiye sahip olamaması-stratejiler ve planlamalar için yetersiz kaynaklar,
(f) Kalkınmada ve turizm gelirlerinde düşüş sonucu göçün artması

Buradaki değerlendirme, kırsal turizmin kırsal kalkınma ve kırsal bölge insanına katkıları açısından önemli olduğu, kırsal turizme açılan alanların kontrollü olması, çevreyi koruyucu tedbirlerin ve eğitimin hem orada yaşayan yerli halka hem de bölgeyi ziyarete gelen turistlere verilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Güçlü Yönler ile Zayıf Yönlerin bulunması kırsal alanlar açısından bazı Fırsatları ve Tehditleri de beraberinde getirmektedir. Burada en önemli faktör zayıf yönleri en aza indirerek tehditleri ortadan kaldırmaya çalışmak ve güçlü yönleri artırarak fırsatları en üst düzeyde değerlendirmektir.

3. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmadan çıkan sonuçlar;

• Kırsal kalkınmada günümüzde etkili faktörlerden birinin Kırsal turizm etkili olduğu,

- Kırsal göçü önlemede etkili yöntem olduğu,
- Gelir dağılımında adaletin sağlanmasına olanak verdiği,
- Kültürel kaynaşmayı ve kültür miraslarının korunmasını sağlaması,
- Çevresel faktörlerin ekolojik dengeyi koruyucu etkiler yaratması, sağlıklı beslenme ve çevre koşullarının inşa edilmesine olanak sağlaması,
- Kişileri Tarihi mirası korumaya yöneltmesi,
- Sosyo-ekonomik yapıda iyileşme sağlaması,
- Sosyo-kültürel bütünleşme,
- Bölgeler arası kalkınmışlık farklarının giderilmesini sağlaması,
- İnsanların gelirlerinin artması ve yaşam standartlarının iyileşmesini sağlaması,
- Tarım dışında istihdam yaratması, kırsal kesimde gizli işsizliği önlemesi,
- Ulusal ölçek yerine yerel kalkınma, homojen toplum yapısı yerine farklı toplum dinamikleri giderek ön plana çıkması,
- Kırsal toplumun refahı için tarım ve tarım dışı sektörleri içeren fonksiyonel ve entegre yaklaşıma sahip politikalara dönüşmesine olanak sağlaması,
- Bölgede ekonominin canlı kalmasına,
- Doğayı korumayı ve gelecek nesillere daha iyi bir doğal yapı bırakmayı
- Sürdürülebilir tarım, sürdürülebilir doğal çevre, sürdürülebilir ekolojik denge, sürdürülebilir turizm, sürdürülebilir gelir kaynaklarının yaratılması ve kaynak israfının ortadan kaldırılması gibi bir çok etkisi söz konusu olabilmekte,
- Sanayileşmenin, şehirlerdeki nüfusun hızlı bir şekilde artışının getirdiği olumsuz yaşam koşullarından insanları kısa süreli de olsa uzaklaştırarak sağlıklı birey olarak kalma koşullarını yaratması,
- Sağlıklı nesillerin oluşması için kırsal kesimdeki yaşamın devamlılığının sağlanmasına etkili olması,
- En önemlisi kırsal kesimdeki insanları üretime katmayı sağlamakta ve onların ürettiklerini pazarlama olanağının olduğunu görmelerini sağlayarak kişileri üretim yapıları içinde ve yerinde tutmaya katkı koyabileceği şeklinde özetlenebilir.
- Bütün bu sayılanların olabilmesi için kırsal turizm desteklenmeli ve bu alanda çalışacak olanların sosyal güvencelerinin devlet tarafından sağlanması, kırsal alandan göçü önleyerek, yerinde yaşamayı ve kalkınmayı teşvik eder.
- Ayrıca, kişilerin gelir seviyelerinin yükselmesi işlerine ve çevrelerine sahip çıkmayı sağlayarak, ülke ekonomisine katkı sağlamasına olanak verilmeli.
- Kırsal kesimdeki halkın turizm ve turistlere yaklaşım konusunda eğitim olanaklarının yaratılması,
- İşletme bilincinin yerleştirilmesi ve dünya ile entegrasyonları konusunda yardımcı olunmalı,
- Kırsal turizmin, devamlılığı için gerekli tanıtımların ve reklamların kültür ve turizm bakanlığı tarafından yapılması,

• Turizm işiyle ilgilenen kırsal kesimdeki kişilere çeşitli ödüller verilerek ve yatırım yapabilmeleri için devletin ekonomik destek sağlayarak bu işi iş edinenlerin sayısını çoğaltmak gerekmektedir.

KAYNAKLAR

Akca, H., 2006. "Assessment of Rural Tourism in Turkey Using SWOT Analysis". *Journal of Applied Sciences*, 6(13): 2837-2839.

Esengün, K., Akça, H. Ve Sayılı, M., 2001. "Kırsal Alanların Kalkınmasında Kırsal Turizmin Rolü", Standart Dergisi, Şubat 2001, s.31

Gürer, N. 2003. Kırsal geleneksel konut dokusunun turizm balgamında değerlendirilmesi, Cumalıkızık örneği. Gazi Ün. Fen Bil. Ens. Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, yüksek lisans tezi (basılmamış), ANKARA.

Kiper.T.2006., Safranbolu Yörükköyü Peyzaj Potansiyelinin Kırsal Turizm Açısından Değerlendirilmesi, Ankara Üniversitesi Fen bilimleri Enst. Doktora Tezi, ANKARA

Kurt.İ.B.2009., Beypazarı İlçesinde Kırsal Turizm, Ankara Üniversitesi Sosyal Bölümler Ens. Coğrafya Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, ANKARA

Küçükaltan, D., 1997. "Trakya Ekonomisi İçin Bir Bölgesel Kalkınma Modeli: Kırsal Turizm", 7. Ulusal Bölge Bilimi Bölge Planlama Kongresi, 1. Kitap, İzmir 20-22 Ekim, Pro-Ofset Matbaacılık, İZMİR.

Lane, B. 1993. Sustainable rural tourism strategies: a tool for development and conservation in Bramwell. Proceedings of the Second International School on Rural Development , 28 June-9 July. Ireland M. Heater, "Planning for Growth? Re-thinking the Rural Tourism Opportunity", s.1

Leader European Observatory, 1997. "Evaluer le potentiel touristique d'un territoire". <http://www.Rural-europe.aeidl.be/rural-fr/biblio>.

Morgül.Ş.M.2006., Trakya Bölgesinde Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesine İlişkin Analiz: Kırklareli Örneği, Trakya Üniversitesi Sosyal Bölümler Ens. İktisat Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, EDİRNE

Özçatalbaş, O. 2000. "Kırsal turizm ve geliştirilmesinde yayımın önemi". IV. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi (6-8 Eylül 2000), TEKİRDAĞ.

Özgen, Ö. ve Gönen, E., 1992. "Ev Pansiyonculuğunun Sosyo-Kültürel Ve Ekonomik Profili". A.Ü. Ziraat Fakültesi Yay.: 1271, Bilimsel Araştırma Ve İncelemeler: 704, A.Ü. Ziraat Fakültesi, Baskı-Ofset Ünitesi, S. 118. ANKARA,

Özkan.E., 2007. "Türkiye'de Kırsal Kalkınma Politikaları ve Kırsal Turizm", Ankara Üniversitesi Sosyal Bölümler Ens. Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, ANKARA

Soykan, F., 1999a. "Doğal Çevre ve Kırsal Kültürlerle Bütünleşen Bir Turizm Türü: Kırsal Turizm.", *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, yıl:10, Mart-Haziran, Ankara, s.68-75.

Soykan, F., 1999b. Kemalpaşa (İzmir) ilçesinde değişim sürecini yaşayan kırsal yerleşmeler, *Kemalpaşa Kültür ve Çevre Sempozyumu 3-5 Haziran*.s.337-348

Soykan, F., 2000a.,Kırsal Turizm Ve Avrupa'da Kazanılan Deneyim, *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi* (Türkçe), Yıl:11, Mart-Haziran, Sy.21-33.

Soykan, F. 2000b. Turizm coğrafyası ve turizm planlaması *Ege Coğrafya Dergisi* (11), sy.39-55.

Soykan, F. 2002. "Kırsal kalkınma-kırsal turizm ilişkisi ve Avrupa'dan iki örnek: Basilicata/İtalya ve Sitia/Yunanistan". *Kırsal Çevre Yıllığı 2001*, ss. 12-33.

Yeniçeri, E.,2011. "Kırsal Turizm Nedir ve Örnekler Üzerinde İrdelenmesi". Namık Kemal Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Ana Bölüm Dalı., *Ödevler ve Tezler, Kırsal Turizm (Peyzaj)* ss:32, <http://www.belgeler.com/blg/2dj0/kent-kimligi-peyzaj>.

<http://www.anlambilim.net/kapsamli-kırsal-tasarlama-nedir-127162.htm>,2011.E.Tarihi: 21.06.2011

<http://www.anlambilim.net>. 2011. Kırsal Alan Nedir? E.Tarihi: 21.06.2011

<http://kirsalturizm.gen.tr>. 2011. Kırsal Turizm Nedir? E.Tarihi: 22.06.2011